

ऋषिमण्डल-स्तोत्रम्
R̥ṣimaṇḍala-Stōtram

आद्यन्ताक्षरसंलक्ष्यमक्षरं व्याप्य यत्स्थितम् ।
अग्निज्वालासमं नादं बिन्दुरेखासमन्वितम् ॥१॥
Adyantākṣarasanlakṣyamakṣaraṁ vyāpya yatsthitam ।
Agnijvālāsamaṁ nādaṁ bindurēkhāsamanvitam ॥1॥

अग्निज्वाला-समाक्रान्तं मनोमल-विशोधनम् ।
दैदीप्यमानं हृत्पद्मे तत्पदं नौमि निर्मलम् ॥२॥ युग्मम् ।
Agnijvālā-samākrāntaṁ manōmala-viśōdhanam ।
Daidīpyamānaṁ hr̥tṣpadmē tatpadaṁ naumi nirmalam ॥2॥ Yugmam ।

ॐ नमोऽर्हद्भ्यः : ईशेभ्यः ॐ सिद्धेभ्यो नमो नमः ।
ॐ नमः सर्वसूरिभ्यः उपाध्यायेभ्यः ॐ नमः ॥३॥
Ōm namōr'hadhbhya: R'isēbhya: Ōm sid'dhēbhyō namō nama: ।
Ōm nama: Sarvasūribhya: Upādhyāyēbhya: Ōm nama: ॥3॥

ॐ नमः सर्वसाधुभ्यः तत्त्वदृष्टिभ्यः ॐ नमः ।
ॐ नमः शुद्धबोधेभ्यश्चारित्रेभ्यो नमो नमः ॥४॥ युग्मम् ।
Ōm nama: Sarvasādhubhya: Tattvadṛṣṭibhya: ōm nama: ।
Ōm nama: Śud'dhabōdhēbhyaścāritrēbh्यō namō nama: ॥4॥ Yugmam ।

श्रेयसेऽस्तु श्रियेऽस्त्वेतदर्हदाद्यष्टकं शुभम् ।
स्थानेष्वष्टसु संन्यस्तं पृथग्बीजसमन्वितम् ॥५॥
Śrēyasēastu śriyēastvētadar'hadādyasṭakaṁ śubham ।
Sthānēṣvaṣṭasu sann'yastaṁ pṛthagbījasamanvitam ॥5॥

आद्यं पदं शिरो रक्षेत् परं रक्षतु मस्तकम् ।
तृतीय रक्षेन्नेत्रे द्वे तुर्य रक्षेच्च नासिकाम् ॥६॥
Ādyaṁ padaṁ śirō rakṣēt paraṁ rakṣatu mastakam ।
Tṛtīya rakṣēnnētrē dvē turyaṁ rakṣēcca nāsikām ॥6॥

पंचमं तु मुखं रक्षेत् षष्ठं रक्षतु कण्ठिकाम् ।
सप्तमं रक्षेन्नाभ्यंतं पादांतं चाष्टमं पुनः ॥७॥ युग्मम् ।

Pañcamam tu mukham rakṣēt ṣaṣṭham rakṣatu kaṅṭhikām ।
Saptamam rakṣēnnābhyantaṁ pādāntaṁ cāṣṭamaṁ punaḥ ॥7॥ Yugmam ।

पूर्व प्रणवतः सांतः सरेफो द्वित्रिपंचषान् ।
सप्ताष्टदशसूर्याकान् श्रितो बिन्दुस्वरान् पृथक् ॥८॥
Pūrva praṇavataḥ Sāntaḥ Sarēphō dvitripaṅcaṣān ।
Saptaṣṭadaśasūryākaṅ śrīto bindusvarān pṛthak ॥8॥

पूज्यनामाक्षराद्यास्तु पंचदर्शनबोधकम् ।
चारित्र्येभ्यो नमो मध्ये ह्रीं सांतसमलंकृतम् ॥९॥
Pūjyanāmākṣarādyāstu pañcadarśanabōdhakam ।
Cāritrēbhyō namō madhyē hrīm śāntasamalaṅkṛtama ॥9॥

जाप्य मंत्रः- ॐ ह्रां ह्रीं हुं हूं हें हैं ह्रौं ह्रः अ सि आ उ सा सम्यग्दर्शन- ज्ञान-चारित्र्येभ्यो ह्रीं नमः।
Jāpya mantra:- Ōm hreen hrīm hruṁ hrūm hrēm hraiṁ hrauṁ hraḥ A si ā u sā samyagdarśana-
jñāna-cāritrēbhyō hrīm namaḥ ।

जंबूवृक्षधरो द्वीपः क्षारोदधि समावृतः ।
अर्हदाद्यष्टकैरष्ट - काष्ठाधिष्ठैरलंकृतः ॥१॥
Jambūvṛkṣadharō dvīpaḥ Kṣārōdadhī samāvṛtaḥ ।
Ar'hadādyāṣṭakairāṣṭa - kāṣṭhādhiṣṭhairalaṅkṛtaḥ ॥1॥

तन्मध्ये संगतो मेरुः कूटलक्षैरलंकृतः ।
उच्चैरुच्चैस्तरस्तारः तारामंडलमंडितः ॥२॥
Tanmadhyē saṅgatō mēruḥ Kūṭalakṣairalaṅkṛtaḥ ।
Uccairuccaistarastāraḥ Tārāmaṇḍalamāṇḍitaḥ ॥2॥

तस्योपरि सकारांतं बीजमध्यास्य सर्वगम् ।
नमामि बिम्बमाहर्त्यं ललाटस्थं निरंजनम् ।३। विशेषकम् ।
Tasyōpari sakārāntaṁ bījamadhyāsya sarvangam ।
Namāmi bimbamāhartyaṁ lalāṭasthaṁ nirañjanam ।3। Viśēṣakam ।

अक्षयं निर्मलं शांतं बहुलं जाड्यतोऽज्झितम् ।
निरीहं निरहंकारं सारं सारतरं घनम् ॥४॥

Akṣayaṁ nirmalaṁ śāntaṁ bahulaṁ jāḍyatōjjhitam ।
Nīrīhaṁ nirahaṅkāraṁ sāraṁ sāratarāṁ ghanam ॥4॥

अनुश्रुतं शुभं स्फीतं सात्त्विकं राजसं मतम् ।
तामसं विरसं बुद्धं तैजसं शर्वरीसमम् ॥५॥

Anuśrutaṁ śubhaṁ sphītaṁ sāttvikaṁ rājasam matam ।
Tāmasaṁ virasaṁ bud'dham taijasaṁ śarvarīsamam ॥5॥

साकारं च निराकारं सरसं विरसं परम् ।
परापरं परातीतं परं परपरापरम् ॥६॥

Sākāraṁ ca nirākāraṁ sarasaṁ virasaṁ param ।
Parāparaṁ parātītaṁ paraṁ paraparāparam ॥6॥

सकलं निष्कलं तुष्टं निर्भतं भ्रान्तिवर्जितम् ।
निरंजनं निराकांक्षं निर्लेपं वीतसंशयम् ॥७॥

Sakalaṁ niṣkalaṁ tuṣṭaṁ nirbhataṁ bhrāntivarjitam ।
Nirañjanaṁ nirākāṅkṣaṁ nirlēpaṁ vītasanshayaṁ ॥7॥

ब्रह्माणमीश्वरं बुद्धं शुद्धं सिद्धमभंगुरम् ।
ज्योतीरूपं महादेवं लोकालोकप्रकाशकम् ॥८॥ कुलकम् ।

Brahmaṇamiśvaraṁ bud'dham śud'dham sid'dhamabhaṅguraṁ ।
Jyōtīrūpaṁ mahādēvaṁ lōkālōkaprakāśakam ॥8॥ Kulakam ।

अर्हदाख्यः सवर्णान्तः सरेफो बिंदुमंडितः ।

तुर्यस्वरसमायुक्तो बहुध्यानादिमालितः ॥९॥

Ar'hadākhyā: Savarṇānta: Sarēphō bindumaṇḍita: ।
Turyasvarasamāyuktō bahudhyānādimālita: ॥9॥

एकवर्णं द्विवर्णं च त्रिवर्णं तुर्यवर्णकम् ।
पंचवर्णं महावर्णं सपरं च परापरम् ॥१०॥ युग्मम् ।
Ēkavarṇam dvivarṇam ca trivarṇa turyavarṇakam ।
Pañcavarṇam mahāvarṇam saparam ca parāparam ॥10॥ Yugmam ।

अस्मिन् बीजे स्थिताः सर्वे ऋषभाद्या जिनोत्तमाः ।
वर्णेर्निजैर्निजैर्युक्ता ध्यातव्यास्तत्र संगताः ॥११॥
Asmin bījē sthitāḥ Sarvē ṛṣabhādyā jinōttamāḥ ।
Varṇairnijairnijairyuktā dhyātavyāstatra saṅgatāḥ ॥11॥

नादश्चंद्रसमाकारो बिंदुर्नीलसमप्रभः ।
कलारुणसमासांतः स्वर्णाभः सर्वतोमुखः ॥१२॥
Nādaścandrasamākārō bindurnīlasamaprabhaḥ ।
Kalāruṇasamāsāntaḥ Svarṇābhaḥ Sarvatōmukhaḥ ॥12॥

शिरः संलीन ईकारो विनीलो वर्णतः स्मृतः ।
वर्णानुसारिसंलीनं तीर्थकृन्मंडलं नमः ॥१३॥ युग्मम् ।
Śiraḥ Sanlīna ikārō vinīlō varṇataḥ Smṛtaḥ ।
Varṇānusārisanlīnaṁ tīrthakṛnmaṇḍalaṁ namaḥ ॥13॥ Yugmam ।

चंद्रप्रभपुष्पदन्तौ नादस्थितिसमाश्रितौ ।
बिंदुमध्यगतौ नेमिसुव्रतौ जिनसत्तमौ ॥१४॥
Candraprabhapuṣpadantau nādashthitisamāśritau ।
Bindumadhyagatau nēmisuvratau jinasattamau ॥14॥

पद्मप्रभवासुपूज्यौ कलापदमधिश्रितौ ।
शिर ई स्थितसंलीनौ सुपार्श्वपार्श्वौ जिनोत्तमौ ॥१५॥
Padmaprabhavāsupūjyau kalāpadamadhiśritau ।
Śira i sthitasanlīnau supārśvapārśvau jinōttamau ॥15॥

शेषास्तीर्थकराः सर्वे हरस्थाने नियोजिताः ।
मायाबीजाक्षरं प्राप्ताश्चतुर्विंशतिरहंताम् ॥१६॥
Śēṣāstīrthankarāḥ Sarvē harasthānē niyōjitāḥ ।
Māyābījākṣaram prāptāścaturvinśatirahantām ॥16॥

गतरागद्वेषमोहाः सर्वपापविवर्जिताः ।
सर्वदा सर्वलोकेषु ते भवन्तु जिनोत्तमाः ॥१७॥ कलापकम् ।
Gatarāgadvēṣamōhāḥ Sarvapāpavivarjitāḥ ।
Sarvadā sarvalōkēṣu tē bhavantu jinōttamāḥ ॥17॥ Kalāpakam ।

देवदेवस्य यच्चक्रं तस्य चक्रस्य या विभा ।
तयाच्छादितसर्वांगं मां मा हिंसन्तु पन्नगाः ॥१८॥
Dēvadēvasya yaccakram tasya cakrasya yā vibhā ।
Tayācchādītasarvāngam māṁ mā hinsantu pannagāḥ ॥18॥

देवदेवस्य यच्चक्रं तस्य चक्रस्य या विभा ।
तयाच्छादितसर्वांगं मां मा हिंसन्तु नागिनी ॥१९॥
Dēvadēvasya yaccakram tasya cakrasya yā vibhā ।
Tayācchādītasarvāngam māṁ mā hinsantu nāginī ॥19॥

देवदेवस्य यच्चक्रं तस्य चक्रस्य या विभा ।
तयाच्छादितसर्वांगं मां मा हिंसन्तु गोनसाः ॥२०॥
Dēvadēvasya yaccakram tasya cakrasya yā vibhā ।
Tayācchādītasarvāngam māṁ mā hinsantu gōnasāḥ ॥20॥

देवदेव.----- हिंसन्तु वृश्चिकाः ॥२१॥
Dēvadēva.----- Hinsantu vṛścikāḥ ॥21॥

देवदेव.----- हिंसन्तु काकिनी ॥२२॥
Dēvadēva.----- Hinsantu kākinī ॥22॥

देवदेव.----- डाकिनी ||२३||

Dēvadēva.----- Ḍākinī ||23||

देवदेव.----- शाकिनी ||२४||

Dēvadēva.----- Śākinī ||24||

देवदेव.----- राकिनी ||२५||

Dēvadēva.-----Rākinī ||25||

देवदेव.----- लाकिनी ||२६||

Dēvadēva.-----Lākinī ||26||

देवदेव.----- शाकिनी ||२७||

Dēvadēva.-----Śākinī ||27||

देवदेव.----- हाकिनी ||२८||

Dēvadēva.-----hākinī ||28||

देवदेव.----- हिंसन्तु राक्षसाः ||२९||

Dēvadēva.----- Hinsantu rākṣasā: ||29||

देवदेव.----- व्यंतराः ||३०||

Dēvadēva.-----Vyantarā: ||30||

देवदेव.----- भेकसाः ||३१||

Dēvadēva.-----Bhēkasā: ||31||

देवदेव.----- ते ग्रहाः ||३२||

Dēvadēva.----- Tē grahā: ||32||

देवदेव.----- तस्कराः ||३३||

Dēvadēva.-----Taskarā: ||33||

देवदेव.----- वहनयः ॥३४॥
Dēvadēva.----- Vahnaya: ॥34॥

देवदेव.----- शृंगिणः ॥३५॥
Dēvadēva.-----Śṛṅgiṇa: ॥35॥

देवदेव.----- दंष्ट्रिणः ॥३६॥
Dēvadēva.----- danṣṭriṇa: ॥36॥

देवदेव.----- रेलपाः ॥३७॥
Dēvadēva.-----Rēlapā: ॥37॥

देवदेव.----- पक्षिणः ॥३८॥
Dēvadēva.-----Pakṣiṇa: ॥38॥

देवदेव.----- मुद्गलाः ॥३९॥
Dēvadēva.-----Mudgalā: ॥39॥

देवदेव.----- जृम्भकाः ॥४०॥
Dēvadēva.-----Jṛmbhakā: ॥40॥

देवदेव.----- तोयदाः ॥४१॥
Dēvadēva.-----Tōyadā: ॥41॥

देवदेव.----- सिंहकाः ॥४२॥
Dēvadēva.-----Sinhakā: ॥42॥

देवदेव.----- शूकराः ॥४३॥
Dēvadēva.-----Śūkarā: ॥43॥

देवदेव.----- चित्रकाः ॥४४॥
Dēvadēva.-----Citṛakā: ॥44॥

देवदेव.----- हस्तिनः ॥४५॥

Dēvadēva.-----Hastina: ॥45॥

देवदेव.----- भूमिपाः ॥४६॥

Dēvadēva.-----Bhūmipā: ॥46॥

देवदेव.----- शत्रवः ॥४७॥

Dēvadēva.-----Śatrava: ॥47॥

देवदेव.----- ग्रामिणः ॥४८॥

Dēvadēva.-----Grāmiṇa: ॥48॥

देवदेव.----- दुर्जनाः ॥४९॥

Dēvadēva.-----Durjanā: ॥49॥

देवदेव.----- व्याधयः ॥५०॥

Dēvadēva.-----Vyādhaya: ॥50॥

श्रीगौतमस्य या मुद्रा तस्या या भुवि लब्धयः ।

ताभिरभ्यधिकं ज्योतिरर्हः सर्वनिधीश्वरः ॥५१॥

Śrīgautamasya yā mudrā tasyā yā bhuvi labdhaya: ।

Tābhirabhyadhikam jyōtirar'ha: Sarvanidhīśvara: ॥51॥

पातालवासिनो देवा देवा भूपीठवासिनः ।

स्वःस्वर्गवासिनो देवा सर्वे रक्षंतु मामितः ॥५२॥

Pātālavāsinō dēvā dēvā bhūpīṭhavāsina: ।

Sva:Svargavāsinō dēvā sarvē rakṣantu māmita: ॥52॥

येऽवधिलब्धयो ये तु परमावधिलब्धयः ।

ते सर्वे मुनयो दिव्या मां संरक्षन्तु सर्वतः ॥५३॥

Yēavadhilabdhayō yē tu paramāvadhilabdhaya: ।

Tē sarvē munayō divyā māṁ sanrakṣantu sarvata: ॥53॥

ॐ श्रीः ह्रीश्च धृतिर्लक्ष्मी गौरी चंडी सरस्वती ।
जयाम्बा विजया क्लिन्नाऽजिता नित्या मदद्रवा ॥५४॥
Om śrī: Hrīśca dhṛtirlakṣmī gaurī caṇḍī sarasvatī ।
Jayāmbā vijayā klinnājitā nityā madadravā ॥54॥

कामांगा कामवाणा च सानंदा नंदमालिनी ।
माया मायाविनी रौद्री कला काली कलिप्रिया ॥५५॥
Kāmāṅgā kāmavāṇā ca sānandā nandamālinī ।
Māyā māyāvinī raudrī kalā kālī kalipriyā ॥55॥

एताः सर्वा महादेव्यो वर्तन्ते या जगत्त्रये ।
मम सर्वाः प्रयच्छंतु कान्तिंलक्ष्मीं धृतिं मतिम् ॥५६॥
Ētā: Sarvā mahādēvyō vartantē yā jagattrayē ।
Mama sarvā: Prayacchantu kāntim lakṣmīm dhṛtim matim ॥56॥

दुर्जनाः भूतवेतालाः पिशाचा-मुद्गलास्तथा ।
ते सर्वे उपशाम्यंतु देवदेवप्रभावतः ॥५७॥
Durjanā: bhūtavētālā: Piśācā: mudgalāstathā ।
Tē sarvē upaśāmyantu dēvadēvaprabhāvata: ॥57॥

दिव्यो गोप्यः सुदुष्प्राप्यः श्रीऋषिमंडलस्तवः ।
भाषितस्तीर्थनाथेन जगत्त्राणकृतोऽनघः ॥५८॥
Divyō gōpya: Suduṣprāpya: Śrīṛṣimaṇḍalastava: ।
Bhāṣitasīrthanāthēna jagattrāṇakṛtōanagha: ॥58॥

रणे राजकुले वहनौ जले दुर्गे गजे हरौ ।
श्मशाने विपिने घोरे स्मृतौ रक्षति मानवम् ॥५९॥
Raṇē rājakulē vahnau jalē durgē gajā harau ।
Śmaśānē vipinē ghōrē smṛtau rakṣati mānavam ॥59॥

राज्यभ्रष्टा निजं राज्यं पदभ्रष्टा निजं पदं ।

लक्ष्मीभ्रष्टाः निजां लक्ष्मीं प्राप्नुवन्ति न संशयः ॥६०॥

Rājyabhraṣṭā nijam rājyaṁ padabhraṣṭā nijam padam |

Lakṣmībhraṣṭā: Nijām lakṣmīm prāpnuvanti na sanśaya: ||60||

भार्यार्थी लभते भार्या पुत्रार्थी लभते सुतम् ।

धनार्थी लभते वित्तं नरः स्मरणमात्रतः ॥६१॥

Bhāryārthī labhatē bhāryā putrārthī labhatē sutam |

Dhanārthī labhatē vittaṁ nara: Smaraṇamātrata: ||61||

स्वर्णे रूप्येऽथवा कांस्ये लिखित्वा यस्तु पूजयेत् ।

तस्यैवेष्टमहासिद्धिर्गृहे वसति शाश्वती ॥६२॥

Svarṇē rūpyēathavā kānsyē likhitvā yastu pūjayēt |

Tasyaivēṣṭamahāsiddhirgṛhē vasati śāśvatī ||62||

भूर्जपत्रे लिखित्वेदं गलके मूर्ध्नि वा भुजे ।

धारितः सर्वदा दिव्यं सर्वभीतिविनाशनम् ॥६३॥

Bhūrjapatrē likhitvēdam galakē mūrdhni vā bhujē |

Dhārita: Sarvadā divyaṁ sarvabhītivināśanam ||63||

भूतैः प्रेतैर्ग्रहैर्यक्षैः पिशाचैर्मुद्गलैस्तथा ।

वातपित्तकफोद्रेकैर्मुच्यते नात्र संशयः ॥६४॥

Bhūtai: Prētaigrhairyakṣai: Piśācairmudgalaistathā |

Vātapittakaphōdrēkairmucyatē nātra sanśaya: ||64||

भूर्भुवः स्वस्त्रयोपीठवर्तिनः शाश्वता जिनाः ।

तैः स्तुतैर्वन्दितैर्दृष्टैर्यत्फलं तत्फलं स्मृतेः ॥६५॥

Bhūrbhuva: Svastrayōpīṭhavartina: Śāśvatā jinā: |

Tai: Stutairvanditairdṛṣṭairyatphalaṁ tatphalaṁ smṛtē: ||65||

एतद्गोप्यं महास्तोत्रं न देयं यस्य कस्यचित् ।
मिथ्यात्ववासिनो देयम् बाल-हत्या पदे पदे ॥६६॥
Ētadgōpyaṁ mahāstōtraṁ na dēyaṁ yasya kasyacit ।
Mithyātvavāsinō dēyam bāla-hatyā padē padē ॥66॥

आचाम्नादितपः कृत्वा पूजयित्वा जिनावलिम् ।
अष्टसाहस्रिको जाप्यः कार्यस्तत्सिद्धिहेतवे ॥६७॥
Ācāmlāditapaḥ Kṛtvā pūjayitvā jināvalim ।
Aṣṭasāhasrikō jāpyaḥ Kāryastatsid'dhīhētavē ॥67॥

शतमष्टोत्तरं प्रातर्ये पठन्ति दिने दिने ।
तेषां न व्याधयो देहे प्रभवन्ति च सम्पदः ॥६८॥
Śatamaṣṭōttaraṁ prātaryē paṭhanti dinē dinē ।
Tēṣāṁ na vyādhayo dēhē prabhavanti ca sampadaḥ ॥68॥

अष्टामासावधिं यावत् प्रातः प्रातस्तु यः पठेत् ।
स्तोत्रमेतन्महातेजस्त्वर्हद्बिम्बं स पश्यति ॥६९॥
Aṣṭāmāsāvadhīṁ yāvat prātaḥ Prātaṣṭu yaḥ Paṭhēt ।
Stōtramētanmahātējastvar'hadbimbarṁ sa paśyati ॥69॥

दृष्टे सत्यार्हते बिम्बे भवे सप्तमके ध्रुवम् ।
पदं प्राप्नोति विश्रुतं परमानन्दसंपदां ॥७०॥ युग्मम्
Dṛṣṭē satyār'hatē bimbē bhavē saptamakē dhruvam ।
Padaṁ prāpnōti viśrastaṁ paramānandasampadāṁ ॥70॥ Yugmam

इदं स्तोत्रं महास्तोत्रं स्तुतीनामुत्तमं परम् ।
पठनात्स्मरणाज्जाप्यात् सर्वदोषैर्विमुच्यते ॥७१॥
Idaṁ stōtraṁ mahāstōtraṁ stuṭīnāmuttamaṁ param ।
Paṭhanātsmaraṇājjāpyāt sarvadōṣairvimuccatē ॥71॥

॥ इति ऋषिमंडल-स्तोत्रम् संपूर्णम् ॥
॥ Iti ṛṣimaṇḍala-stōtram sampūrṇam ॥

* * * A * * *